

THESES PHILOLOGICÆ,
DE DIFFICULTATE INTERPRETA-
TIONIS SACRÆ,

QUAS

IN DISPUTANDI MATERIEM STIPENDIARIIS
AD ACADEMIAM IMPERIALEM
ABOËNSEM,

CONSENT. MAX. VENER. FACULT. THEOLOG.

EXHIBET

Mag. JACOBUS BONSDORFF,

*S. S. Theol. Doct. & Profesf. Publ. Director Semin. Theolog.
Eques Imper. Ord. de S. Volodim. in IV:ta Classe,*

RESPONDENTE

CAROLO GUILIELMO MÿÖDH,

Stipendiario Publ. Aboënsi,

In Auditorio Philosophico, die V Octobr. MDCCCXXV.

hor. a, m. folit.

1.

Multiplicem litteraturæ cujusvis, in excolendo humano ingenio se exerentem, usum æqua mentis ponderantes lance, facile invenimus varia opus esse doctrina, studio atque cautione ad genuinum Scriptorum in quavis arte & lingua eruendum sensum, eundemque ad vitæ quævis negotia applicandum. Ut igitur interpretatio justa rite procedat, non modo ad universam ejus præceptionem s. regulas, verum etiam ad subsidia ac difficultates, quibus nonnihil sanus aut adjutur aut impeditur sensus, attendendum est.

2.

Neque aliam patere viam ad sublimia religionis nostræ dijudicanda eruendaque principia, quam sobrium litteraturæ Sacræ studium, gratum illud atque fructuosum, sed ab omnibus non omnino immune errandi periculis impedimentisque, dabunt quotquot Divam religionem curæ cordique habuerint. Quare etiam factum est, ut optimi interpretes quoque sagacissimi fuerint Theologi, duplicem suam bene ornantes spartam; contra vero, theoriam dogmatum sive universam sive ex parte perperam exhibuerint, qui negligentius aut fallacius in interpretatione Sacra versati sint.

3.

Ratum vero habemus & compertum, nullum Sacrorum librorum interpretem arduo suo satisfacere posse negotio, nisi ingenii dotibus, exacta linguarum peritia, assiduitate, veritatis amore atque modestia suffultus ornatusque sit, quippe quibus artibus vera videndi & facultas & prompta voluntas enascatur. Proinde temeraria eorum culpanda est opera, qui varia licet instructi doctrina, licentius tamen & immoderatus in universo litterarum Sacrarum grassantur campo, quidlibet contra rei veritatem historicam & grammaticam testatissimam fingere certa que cum incertis permutare præoptantes. Qui si didicerint, certitudinem interpretandi ex usu loquendi communi, sententiarum evidentia & nexu nativo, universoque orationis consilio derivari, ab obscurandi & torquendi tantisper abster-

rent

rent, in evidentissimis dictionibus ac veritatibus, nisi. Sunt quippe non minus in dogmatum, quam pandectarum Sacrarum circulo, nonnulla adeo axiomata, ut fere ad mathematicos redigi possint calculos.

4.

Hac tamen non obstante evidentia & certitudine, difficiliora dari loca indeque deducta ratiocinia, in quibus examinandis & ad probabilitatem saltem deducendis magna requiritur circumspectio & interpretandi subtilitas, disimulandum non est. Qui enim perpenderit, linguas, quibus concinnata est Scriptura Sacra, dudum ex quotidiano usu exulasse; abstrusas obvenire ad antiquioris ævi ritus ac mores allusiones; sublimiores & a prisca gentium, Græcæ nominatim, philosophia abhorrentes sæpius proponi veritates atque eventus; divortia porro sententiarum ex controversiis enata fuisse plurima; haud sane mirabitur, magnam suboriri in sensu definiendo difficultatem. Ea vero non impedit, quo minus expediri possit verisimilior verborum notio & orationis totius cohærentia, si rite adhibeantur quævis ad intelligentiam sermonis pertinentia adminicula Exegetica. Fac vero, nonnulla manere dubia & omni investigatione superiora, quia in optimis quoque Scriptoribus profanis multa restant ambigua, difficulter enodanda; attamen non sic quidem perit interpretationis summa vis & necessitas, neque præciditur spes futuro quondam ævo clariora videndi.

5.

Præter causas, in linguæ ipsius emortuæ genio rerumque suprasensualium naturas, quibus impediri vulgo solet rectum iudicium, alias adhuc nominare licet, ex levitate animi & præiudiciis oriundas, facile tamen tollendas. Si enim aut rigide nimis tantam Divinitatem ipsi linguæ & verbis quibuscunque assignaveris, qua verba inspirata tantum significare putantur, quantum possint, adeoque in mysticis & allegorificandi gyrum temere prolaberis, aut cavillandi sectatus artem cum novaturientibus Divina eloquia taxaveris, ad perversum eadem detorquens sensum; quem inquam fucum non tibi metipsum & aliis in ipsa interpretatione facies? Qui præconceptas contra religionem fovet opiniones, male ut plurimum in sensu eruendo procedet, nihil curans quod antea observatum a bonis in-

ter;

terpretibus sit aut deinceps observari possit. Quomodo enim animus, ab ira & odio religionis non vacuus, veritatem assequi, notiora a minus notis lecernere & difficiliora rite explicare valebit? Contigit, nec potest non contingere, ut nubem pro Junone (ut fertur proverbio) amplectantur, qui affectuum & præjudiciorum subjecti sint imperio.

6.

Censura quoque perstringendus est eorum error, qui litterarum Biblicam in nudis verbis & minutulis disceptationibus ponentes, aut illam ambiguam esse in universum existimantes, remoram sibi ipsis faciunt, ne Divam assequantur veritatem. Falsum enim est, in minutiis hæere Philologiam Sacram, aut incertam evadere Interpretum opera, ut potius hæc ipsa omnem attulerit rei Sacræ certitudinem. Infinitas allegant doctorum virorum discrepantias in interpretando, quarum exemplum unicum afferri meretur: Galat. III: 20. quo in loco adnotavit Celeb. Gabler plus quam quadraginta exponendi modos. Attamen si in classes rite redigere voluerint diversas hæc interpretum sententias, atque ad filum orationis attendere, vix supererit dubitandi locus de vulgatissimæ interpretationis veritate. Elliptica scilicet dictio: *μεστῆς ἐκ ἐπιμένος*, suppressum vocabulum *διαθήκης* vel *νομῆ* clare admodum innuit ac respicit.

7.

Præmaturum denique iudicium de litteratura Sacra, Hebræa & Græca, utpote in populari Religione constituenda minus necessaria, aut ministris Sacris quoque superflua, totum ex defultoria profluxisse ratiocinandi arte, longiori vix eget demonstratione. Versiones quippe adesce nobis Bibliorum Sacrorum, adeoque otium factum in eruendis hisce antiquis scriniis, ita regerunt semidocti, ut alto supercilio ulteriorem susque deque habeant interpretandi operam, parum animadvertentes, quid discriminis sit inter popularem Scripturæ S. usum, quem versiones spectant vernaculæ, & litteratum illum atque scientificum, ad quem religionis doctores adspirare omni debent diligentia. Quomodo scilicet semet ex molesta interpretationis difficultate & ambiguitate, quomodo ex ingenti sententiarum varietate extricare valebunt, nisi iusta adhibita fuerint adminicula? Proinde futuros Theologos non possumus non ab ista vanitate præjudicii plena tuncetaque animi levitate avocare,